

## **Politik Bilim**

### **Bir kitabın anımsattıkları...**

**Aykut Göker**

<http://www.inovasyon.org>; [hagoker@ttmail.com](mailto:hagoker@ttmail.com)

**Bazı kitaplar vardır; kendi yaşam kesitinizden de dolaylı dolaysız bazı anılarımızı canlandırır. Bugün konumuz öyle bir kitap...**

Ergun Türkcan'ın hazırladığı “**Türkiye’de Planlamanın Yükselişi ve Çöküşü 1960-1980**” başlığını taşıyan kitap (İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, Mayıs 2010; 575 sayfa) yaz başından beri elimin altında. Kendisi de *ilk plâncılardan* olan Necat Erder’in deyişiyle, “*yakın tarihimizde ‘ilk plâncılar’ olarak iz bırakmış genç takımın üyelerinden*” **Attila Sönmez’e Armağan** olarak hazırlanmış ve ilk bölüm onun anısına ayrılmış. Bu bölümün yazarlarından biri de Prof. Dr. Turan Erol...

Kitap, 1968-1976 yılları arasında ve 1978-79 döneminde bir kamu iktisadî teşebbüsünde (KİT) proje biriminde sorumluluk taşımış olduğum için özellikle ilgimi çekti. Çünkü Devlet Plânlama Teşkilâtı (DPT), kuruluşundan 70’li yılların sonuna gelinceye dek, KİT’lerde benzer görevlerde olanların en çok dikkate aldıkları iki kurumdan biriydi. Diğer kurumu da söyleyeyim, Devlet Yatırım Bankası’ydı (DYB). O zamanlar KİT’ler, 1980 sonrasının ve günümüzün çoğu siyasetçisinin aşağıladığı bazı işlerle meşgul olurlardı: Örneğin fabrika kurar; fabrika işletirlerdi!

Diyelim, öyle bir KİT’teki biriminiz bir proje - bir ‘yapılabilirlik çalışması’ hazırlamış... Proje konusu bir sanayi yatırımı; yâni yurdun bir köşesinde bir fabrikanın kurulması... O KİT’in yetkili kurulları da projeyi uygun görmüş. İşte ondan sonra heyecan başlardı. Çünkü DPT’ye sunduğunuz projenin uygulanabilmesi için, yürürlükteki Beş Yıllık Plân’ın lâfzına ve ruhuna uygun bulunması ve yayımlanacak yıllık yatırım programında yer alması şarttı. İhtiyaç duyulan finansmanın sağlanabilmesi için de, yapılabilirlik çalışmasının, çetin ceviz DYB uzmanlarınca kabûl edilebilir bulunması gerekirdi.

Şimdi anlatması hem uzun sürer hem de vefasızlığın ve nankörlüğün kol gezdiği bu ülkede bir iş yaramaz ama yine de ben şu kadarını söyleyeyim. Bugün bu ülkede iyi kötü bir sanayi varsa ve hâlâ bazılarımız bu sanayie bakarak geleceğe dönük bir atılımda bulunabileceğimiz konusunda bir umut taşıyabiliyorsa, bunu önce genç Cumhuriyet’in sanayileşme çabasına; ikinci olarak, hangi nedenle olursa olsun, Demokrat Parti İktidarı’nın 50’li yıllarda uyguladığı, iktisadî devlet teşekkülleri eliyle fabrika kurma politikasına; son olarak da, 60’lı yıllarda DPT’nin kuruluşuyla başlayan, 70’li yıllarda da önemli ölçüde süren KİT yatırımlarına borçluyuz. Özel sektörün ilk fabrikalarını kuranlar, işletenler gökten zembille inmediler ya! Onlar ya devletin fabrikalarında yetişenlerdir ya da oralardaki bilgi ve deneyim birikiminden yararlananlardır. Ve kamu fonlarından bolca desteklenenlerdir...

Özellikle ilk plâncıların ve izin verirlerse, bunu biraz daha genişleterek söyleyeyim, onlardan sonra gelen 70’li yıllardaki plâncıların sanayimizin kuruluşundaki rolleri asla yadsınamaz. Benim de tanık olduğum, DYB uzmanlarının işi sıkı tutma konusunda gösterdikleri dikkate de doğrusu yüksek bir değer biçiyorum.

Türkcan’ın hazırladığı kitapta ilk plâncıları ve onlardan sonrakileri hem haklarında yazılanlardan hem de aynı kitapta yer alan kendi yazdıklarından tanıma fırsatını buluyoruz. Dr. Necat Erder, Dr. Atilla Karaosmanoğlu, Dr. Atilla Sönmez, Ayhan Çilingiroğlu, Prof. Dr. Yalçın Küçük, Prof. Dr. Kenan Bulutoğlu kitapta kendi yazdıklarıyla da yer alan ilk plâncılardan. Sonrakilerden Prof. Dr. Oktar Türel, Prof. Dr. Bilsay Kuruç ilk bakışta göze çarpan isimlerden... Kitabın hazırlayıcısı Prof.

Dr. Ergun Türkcan da sonraki dönemde DPT’de görev üstlenenlerden. DPT ve plânlama tarihiyle ilgili oldukça kapsamlı incelemeleri zengin bir arşivle desteklenerek kitapta yer alıyor.

Sayıdığım isimlerin dışında, Prof. Dr. İlhan Tekeli ve Selim İlkin’in, plânlama anlayışının tarihimizdeki kökenlerine ilişkin bir makaleleri de var.

Gelecek hafta Ergun Türkcan’ın yine bu kitabından hareketle, plânlama konusunda bir iki noktaya değineceğim.

**CBT. 12 Kasım 2010**